

מאוצרות הפרשה

בתהילים "ענך ה' ביום צרה וגו'" מקירות הלב, כך צריך לומר את פרק ק' 'מזמור לתודה וגו' מקירות הלב בשמחה גדולה עם כל הכונה.

(הרב אליהו דיסקין שליט"א, נחל אליהו)

ואשא אתכם על כנפי ישרים (יט, ד) ידוע ומפורסם המשל שרש"י מביא – הנשר כשבא להעביר גוזליו ממקום למקום, אינו נוטלם ברגליו כשאר עופות, שיראים מן הנשר, שהוא מגביה לעוף ופורח עליהם, אבל הנשר ירא רק מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אומר, מוטב שיכנס החץ בי ולא בבני, אף הקב"ה נשא את ישראל על כנפי ישרים, כשמצרים השיגום על הים, היו יורים בהם חיצים ובליסטראות, מיד "ויסע מלאך האלקים... ויבא בין מחנה מצרים".

אלא שיש לשאול שאלה פשוטה, איך מתחילה גוזלו של הנשר עולה על כנפי הנשר, הרי הנשר עצמו אינו יכול לעשות זאת?

הגאון רבי שמשון רפאל הירש עונה על כך תשובה עוצמתית: כדי לעלות על כנפי הנשר, הגוזל הרך והחלש חייב לקפוץ. הוא חייב לאגור את מלוא כוחו ולעשות את הכמעט בלתי אפשרי, לקפוץ. אכן, אחרי שהוא עולה על כנפי הנשר הוא יכול לעוף ולהתרומם למקומות ולדרגות שלעולם לא חשב עליהם, מכל מקום הצעד הראשון תלוי בו. אף אנו כאשר עומדת מולנו משימה קשה ואנחנו זקוקים לסיעתא דשמיא, עלינו לדעת כי הקפיצה הראשונה עם כל הקושי והוסר הבטחון – היא תלויה אך ורק בנו! (נר לשולחן שבת)

ויתיצבו בתחתית ההר (יט, יז)

ומביא רש"י ומדרשו שנתלש ההר ממקומו ונכפה עליהם כגיגית. וצריך להבין, אם ההר היה מעליהם איך ראו את כל מה שהיה מעל ההר? כתוב בתרגום יונתן בן עוזיאל 'זקפיה באוריא והוה זייג הי כאספקלריא' והיינו שההר נעשה כמו זכוכית שקופה וכך ראו הכל.

וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר (כ, א)

הרא"ש, בפירושו על התורה, אומר דבר נפלא: שני פסוקים בתורה יש בהם שבע תיבות (מילים) ועשרים ושמונה אותיות: א. הפסוק הראשון בתורה: "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" – מעשה בראשית. ב. הפסוק שלפנינו: "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר" – מתן תורה. יש גם דבר שלישי, שאף בו יש שבע תיבות ועשרים ושמונה אותיות, והוא "יהא שמיה רבא מברך לעלם (ו) לעלמי עלמא". מה בא דבר זה ללמדנו? אומר הרא"ש, שיש מאן אסמכתא למה שאמרו חז"ל: "כל העונה אמן בכל כוחו (רש"י מפרש ש"בכל כוחו" היינו בכל כונתו, שיתרבה כבוד שמים בעולם, ותוספת מפרשים "בכל כוחו" בקול ה), כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ובמתן תורה".

כבד את אביך ואת אמך (כ"ב, יב) הגמ' בקידושין לא: אבא אומר השקני מים ואמא אומרת השקני מים איזה מהם קודם? אביו קודם, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך. ושאלו תלמידיו את הגר"ח מבריסק הרי אבא נחשב לאבא רק מכח רוב וחזקה, ואמא היא בוודאי האמא, וא"כ אין ספק מוציא מידי ודאי, ויהיה עליו לכבד את האמא? ותרין הגר"ח (מזבא בסנסויל) שאם יעשה כבוד אמו מחמת שהאבא הוא ספק והיינו שחושד בה שזינתה, אין לך בזיון גדול מזה, ולכן הנח כבוד אבך.

אשר שם האחד גרשם וגו' ושם האחד אליעזר (יח, ג-ד)
לא נאמר 'ושם השני אליעזר', אלא 'ושם האחד', כי אבא צריך להסתכל גם על הבן השני כאילו הוא בן יחיד וראשון (מגידים, עפ"י מלבי"ם)
ויצא משה לקראת חתנו (יח, ז) מחדש רש"י: "כיון שיצא משה, יצא אהרון, נדב ואביהוא. ומי הוא שראה את אלו יוצאים ולא יצא?!". התמיהה זועקת: מנין לרש"י כל זאת, הרי בפסוק משמע שמושה יצא לבדו?! אלא שבריש פרשת 'ויצא' רש"י כותב שהטעם שנאמר 'ויצא יעקב' – מגיד שייציאת צדיק מן המקום עושה רושם... ייצא משם – פנה הודה, פנה זיווה, פנה הדרה".

והנה בפרשת 'וארא' על הפסוק "הוא אהרן ומשה... הוא משה ואהרן" (ו, כז) מפרש רש"י – "יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולים כאחד". ואם כך, כיצד נאמר כאן "יצא משה", שמשמע 'פנה הודה פנה זיווה פנה הדרה', הרי כיוון שאהרן נשאר במחנה והוא שקול כמשה, הרי שלא פנה הודה? על כרחך שיצא אהרן.

ועדיין קשה, שהרי בפרשת שמיני (י, א) מובא ברש"י שמושה אמר לאהרן על נדב ואביהוא, "עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך". ואם כך כיצד אפשר לומר ש'פנה הודה' אם נדב ואביהוא נשארו במחנה? על כרחך שגם נדב ואביהוא יצאו עם משה ואהרן. וכיון שכך, "מי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא?" (הגאון מוילנא בילדותו, מתוקים מדבש)

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הצייל אתכם וגו' (יח, י)

מצאנו עוד פעם אחת בתורה שעל מאורע ברכו ברוך ה', אצל אליעזר עבד אברהם כשמצא זיווג ליצחק כתוב (בראשית כד, כז) 'ויאמר ברוך ה' אלוקי אדני אברהם', ואצל אליעזר זה היה הודאה על זיווג וכאן זה הודאה על הנס של קריעת ים סוף, ובשמחת הווארט לבני בכורי אמרתי שרואים מאן יסוד גדול – כשם שחז"ל אומרים שקשה זיווג של אדם כקריעת ים סוף, כך ההודאה על זיווגו של אדם צריכה להיות כמו ההודאה על קריאת ים סוף, ועל קריאת ים סוף אנחנו אומרים כל יום שירה ובזוהר הקדוש מפליג בשבח מי שאומר את זה בשמחה – כך צריך להודות ולשיר כל יום בשמחה על זיווגו של אדם.

שמעתי סיפור על אשתו של ר' יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, שהיתה לה בת שהגיעה לפירקה ועשתה את הסגולה של ר' שלמה מזווהיל זצ"ל (שמעתי מיהודי חשוב שהגרא"ל זצ"ל שלח אותו לעשות כך) להתפלל ארבעים יום בכותל וזכתה לראות ישועה, ויום אחרי הווארט הלכה עוד פעם לכותל, שאלו אותה הבני בית הרי הבת הבאה בתור בקושי בת ארבע עשרה? והיא ענתה בתמימות יהודית: אני לא מבינה! אם ארבעים יום באתי לבקש אז היושר הוא שאני יבוא לפחות ארבעים יום להודות, זה הרגשה של יהודי, ולמה לנו אין את ההרגשה הזו? כי הבקשה שלנו היא בצורה של אם לא יועיל לא יזיק, מנסים את הסגולה של תפילה אולי זה יעבור, ולא קולטים שכשמתפללים אתה מבקש ממישהו וכשהוא ענה לך נתן את מה שביקשת תגיד תודה.

והעולם אומר – בת ק' כבת כ' הכונה שכמו שאומרים את פרק כ'

בלי תורה – אין חיים

וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְיַת הָאֱלֹקִים מִן הַמִּצְפָּה וַיִּתְּצוּ בְּתַחֲתֵית הַהָר. (י"ט, י"ז) ובגמרא בשבת (פ"ח.) שנינו: "ויתיצבו בתחתית ההר" – א"ר אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה – מוטב, ואם לאו – שם תהא קבורתכם". לכאורה עלינו להבין, מדוע אמר רב אבדימי: "שם תהא קבורתכם", היה לו לומר "פה תהא קבורתכם", שכן האיום עליהם בכדי שיקבלו את התורה היה באמצעות כפיית ההר עליהם, ומשכך, אם היו מסרבים, היו מקבלים את עונשם בו במקום?

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא: פעם אחת התקיימה אסיפה של רבנים בעיר אחת, וכל הנאספים התאכסנו בבית מלון. בין הנוכחים השתתף גם הגאון רבי איסר זלמן מלצר, שהיה אז אברך צעיר לימים, וכבר אז נמנה בין גדולי ישראל. באחת ההפסקות באסיפת הרבנים, שהה רבי איסר זלמן בחדר אחד יחד עם הגאון רבי משה דנישבסקי, שהיה רבה של סלובודקה לפני רבי משה מרדכי אפשטיין. דלת החדר היתה פתוחה, ובפרוזדור שבין החדרים היה מהלך באותה עת רבי חיים לייב מישקובסקי, רבה של סטאביסק. רבי חיים לייב היה מפורסם כלמדן גדול וצדיק, ובעל מזג נלהב וסוער. הוא התרוצץ בפרוזדור שבין החדרים, כשהוא כולו שקוע בלימוד התורה. להפתעתו, שם לב רבי איסר זלמן, כי בכל פעם שרבי חיים לייב היה עובר בסמיכות לחדר, היה רבי משה דנישבסקי קם לכבודו מלוא קומתו. הדבר נשנה פעמים רבות, מכיון שרבי חיים לייב בשקיעותו חלף על פני הדלת הפתוחה שוב ושוב. רבי איסר זלמן הצעיר היה מופתע, שכן רבי משה היה מפורסם כתלמיד חכם מופלג, ואף על פי כן, לא חש לכבודו, וקם לפני רבי חיים לייב סטאביסקער מלוא קומתו. רבי משה שם לב לפליאתו של רבי איסר זלמן, ופתח ואמר לו: "שמע נא, יונגער מאן (- אברך), יודע אתה מי הוא רבי חיים לייב?! הבה ואספר לך. מיום עומדו על דעתו נוהג הוא בפרישות יתירה, ולומד תורה בקדושה ובטהרה. בין השאר מקפיד רבי חיים לייב ללמוד תורה בעמידה על רגליו. "פעם פרצה מגיפת החולירע רח"ל בכל המחוז. סכנת הנפשות היתה גדולה, ואנשים נפלו ומתו כמו זבובים. המגיפה התפשטה במהירות בכל ערי המחוז, אך למרבה הפלא היא פסחה על העיר אישישוק. בעיר זו היה כולל אותו יסד רבי יצחק אלחנן, ובכולל זה למד רבי חיים לייב בהתמדה מופלאה.

רבה של אישישוק באותה עת, היה הגאון רבי אברהם שמואל רבינוביץ בעל שו"ת 'עמודי אש'. והנה, באחת השבתות, עלה הרב על מדרגות ארון הקודש ואמר: 'רבתי, היות שברוך ה' אצלנו כולם בריאים, ואין פרץ ואין צווחה ברחובותינו, ויכולים לחשוב שהכל בזכותי. לכן אני מכריז ומודיע, לא בזכותי הוא הנס הזה, אלא בזכות האיש העומד שם בפניה והוגה בתורה בקדושה ובטהרה, רבי חיים לייב סטאביסקער. הוא מונע מהמגיפה לחזור בעדינו'. "כעבור מספר ימים קיבל רבי חיים לייב מכתב מחותנו שדר בלידה. במכתב ביקש מחתנו, שמכיון שבתו – רעייתו של רבי חיים לייב, שרויה בפחד גדול בגלל המגיפה, מבקש הוא ממנו לבוא לביתו. הוא נעתר לבקשת חותנו, ויצא לביתו. והנה, אך יצא רבי חיים לייב מאישישוק, הגיעה המגיפה לשערי העיירה ופגעה בתושביה".

רבי משה דנישבסקי סיים את סיפורו, ושוב לא הוצרך להוסיף דבר, אך אנו על פי דרכינו למדנו, כי התורה נותנת חיים, פשוטו כמשמעו. כאשר יהודי הוגה בתורה בקדושה ובטהרה, בודאי היא יכולה להגן עליו ועל הסובבים אותו.

ומכאן התשובה לשאלתנו: אין כוונת דברי רב אבדימי, שכפיית ההר כגיגית, שימשה כאיום לבני ישראל שבאותו הדור ותו לא, אלא יסוד גדול וחשוב לימדנו רב אבדימי. בכל דור ודור, בכל אתר ואתר, אם יקבלו עם ישראל את התורה ויהגו בה – יחיו בנחת ובשלחה, משום שתורה נותנת חיים, אך בכל מקום בו חלילה לא יקבלו אותה, ולא יעסקו בתורה הקדושה, שם תהא קבורתכם. בכל מקום בו לא עוסקים בתורה, בטלה ההגנה המיוחדת הניתנת ללומדי התורה והסובבים אותם. ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

נטלו מים אחרונים בגלל הפסקת חשמל וחזר החשמל האם נחשב היסח הדעת

שאלה: מעשה שאירע בחתונה שבאמצע הסעודה נהייתה הפסקת חשמל בכל האיזור ולא ידעו מתי יחזור החשמל, ומכיון שלא יכלו להמשיך בהגשת האוכל החליטו לברך ברכת המזון ושבע ברכות לאלתר, ואח"כ כשיידלק האור יאכלו את המנה העיקרית. והנה לאחר שנטלו מים אחרונים לפני שהתחילו לברך חזר החשמל, ונתעורר הספק האם יכולים להמשיך באכילה בלא ברכה ראשונה, דהיינו היסח הדעת היה בטעות שהיו סבורים שלא יחזור החשמל מהר, ואם היו יודעים שיחזור תוך זמן קצר לא היו נוטלים ידים, ובאופן כזה לא חשיב היסח הדעת, או שסוף סוף היסחו דעתם ואינם יכולים להמשיך לאכול בלא ברכה.

תשובה: הגאונים רבי נפתלי נוסבוים, רבי נתן קופשיץ, רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א השיבו שאם כבר נטלו מים אחרונים הוי היסח הדעת גמור ואין יכולים להמשיך בסעודתם בלא ברכה ראשונה [ואם הסיחו דעתם משמירת ידיהם צריכים גם נטילת ידים בתחילה]. אמנם אם רק החליטו לברך והביאו מים אחרונים ועדיין לא נטלו בפועל לא הוי היסח הדעת ואין צריכים לחזור ולברך. וביאר הגרי"מ שטרן דמכיון שאין זמן קצוב להפסקת חשמל ובכל רגע הרי הם יושבים ומצפים שיחזור אור החשמל להאיר את האולם, אין כאן היסח הדעת כל זמן שלא נטלו ידיהם בפועל. וכן הסכים הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. ואילו הגאון ר"ע פריד שליט"א השיב שאף אם נטלו ידיהם מים אחרונים לא הוי היסח הדעת מכיון שיושבים ומצפים בכל עת שיחזור אור החשמל ויוכלו להמשיך בסעודתם ונחשב הדבר כאילו נטלו ידיהם על תנאי שאם יחזור האור ימשיכו בסעודתם ויברכו לאחר מכן. (וישמע משה)

חידה שבועית

הסלר אינו פותח, הפותח אינו סלר, ואין צורך באפתח אי אנו?

תשובה לחידה פר"ש: סין (טז,א). תשובה לחידה השבועית: הפלוגה מונה 90 חיילים.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות שלזינגר – פרלה להולדת הבן הנכד משפחות הלפרין - פרלגר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
גני הדר-עמישב: משפחות פופוביץ לאירוסי הבת הנכדה ולהכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות בורנשטיין לאירוסי הבת
 משפחות גולדברג ידלר לנשואי הבן הנכד משפחת שחר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת וקנין להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

